No. 1979 Zaterdag 17 December 1921. 38ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSHCE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Brionplein Overzijde.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Koloniale Raad.

Bij Zijner Excellentie's schrijven, dd. 1 Juni 1920 N°. 1857, deelde de afgetreden Gouverneur Helfrich den Raad mede, dat Zij het op prijs zou stellen indien het *stelsel van verkiezing voor den Kolonialen Raad en het ontwerp van financieele decentralisatie*, die reeds vaak een punt van discussie hebben uitgemaakt, door den Raad nader in studie werden genomen, terwijl Zijne Excellentie zich aanbevolen hield 's Raads zienswijze te vernemen.

De beide onderwerpen werden in studie genomen; door vier leden werden nota's ingediend, waarin de in de kolonie heerschende denkbeelden werden ontwikkeld en die den grondslag der in comité-generaal gehouden besprekingen vormden.

Van verschillende zijden wenschte men de door den sinds afgetreden Gouverneur Helfrich aan de orde gestelde onderwerpen in nauw verband met elkander en van een breed standpunt te bezien. In de eerste plaats de

Decentralisatie.

De zes eilanden, waaruit de kolonie bestaat, vormen geen homogeen geheel. Het tegendeel is het geval. Zoowel naar geografische ligging en klimatologische gesteldheid, als naar taal, aard en behoeften der bewoners is de kolonie te scheiden in twee, sterk van elkaar verschillende groepen, elk van drie eilanden: de benedenwindsche en de bovenwindsche eilanden. Onderling liggen de eilanden van elke groep vlak bij elkaar; de twee groepen liggen echter een paar dagreizen van elkaar verwijderd.

Zijn de bovenwindsche eilanden, in verband met den meerderen regenval en het vochtig klimaat, door de natuur meer op den landbouw aangewezen, op de benedenwindsche maken de langdurige droogten, de felle zon en de verschroeiende N. O. passaat loonenden landbouw zoo goed als onmogelijk.

Daarentegen is het eiland Curaçao, door zijn ruime en veilige haven en door zijn ligging ten opzichte van Venezuela, de door de natuur aangewezen voorhaven van die republiek, tot overscheephaven van de producten van de westelijke helft van de noordkust van het Zuid-Amerikaansche vasteland; terwijl ook het eiland Aruba als hulpoverscheephaven een rol van beteekenis kan vervullen.

Naar taal en aard beschouwd zijn de bewoners van de bovenwindsche eilanden in te deelen bij het Angelsaksische ras.

Bij de bewoners van de benedendwinsche eilanden daarentegen treft men meer het vlottende karakter, het laisser aller van het Latijnsche ras aan.

Het is dan ook een fout geweest van het Nederlandsch bewind, die twee zoozeer verschillende groepen eilanden samen onder te brengen in één kolonie. Engeland heeft dit beter ingezien en heeft de Engelsche eilanden in verschillende kolonies ingedeeld.

Om de hierboven uiteengezette redenen wordt de decentralisatie voorgestaan in dien zin, dat de twee genoemde groepen financieel en administratief van elkander zullen worden gescheiden en twee geheel van elkaar onafhankelijke eenheden (gouvernementen of gemeenten) „zullen vormen.

Zelfbestuur is een eisch des tijds. Het Regeersysteem, dat de bevolking der Kolonie geheel naar de inzichten van de Regeering, de Staten-Generaal of den door de Regeering aangestelden Gouverneur bestuurd wordt, kweekt langzamerhand een geest van ontevredenheid, zelfs van verbittering tegen al wat officieel Hollandsch is aan, die tot zeer onaangename en ongewenschte gevolgen kan leiden.

De tijd, dat de officieele Hollanders hier als zeer welkome en geziene gasten beschouwd werden, is voorbij. De tegenstelling: Hollander of Curaçaonaar spitst zich meer en meer toe. Dit blijkt duidelijk uit allerlei incidenten, die zich in den laatsten tijd in onze samenleving voordoen. Velen meenen, dat de wortel van deze onaangename verhouding zetelt in het Hollandsche Regeersysteem. Daarom zou men aan de Hollandsche Regeering den raad willen geven: beter ten halve gekeerd, dan ten heele gedwaald.

De steeds dringender eisch naar zelfbestuur vooral betreft het budgetrecht. Ofschoon hier en daar stemmen vernomen worden, die volledige zeggenschap over het geheele bestuur bepleiten, betreffen de voorbeelden, die dan aangehaald worden, bijna altijd het financieel beleid. Omtrent de algemeene beginselen van wetgeving bestaat er inderdaad geen groot verschil in de Nederlandsche en Koloniale opvatting. Het rechtsgevoel en het rechtsbewustzijn zijn in Nederland en in de Kolonie in dezelfde richting ontwikkeld. Zoowel ginds als hier steunen zij nog steeds op de Tien Geboden.

Het zelfbestuur, dat hier bepleit wordt is dan ook slechts het zelfbestuur ten opzichte van het geldelijk beheer. Wat de algemeene wetgeving, de fundamenteele bestuursbeginselen dus betreft, kan het bestaande onveranderd behouden blijven, al zou er bij het samenstellen van wetten en koloniale verordeningen wat meer dan thans pleegt te geschieden op de specifiek koloniale toestanden moeten worden gelet en wat minder gedachteloos worden overgeschreven.

Als een secundair, doch daarom niet minder belangrijk voordeel van de bestendiging van het bestaande stelsel ten aanzien van de grondbeginselen van het algemeen bestuur en de wetgeving moet de aandacht worden gevestigd op het voordeel, dat men dan bij voortduring profijt kan blijven trekken uit de rijke en degelijke Nederlandsche rechtsliteratuur en rechtspraak. Dit kan niet anders dan bevorderlijk zijn voor de rechtszekerheid in de kolonie.

Blijft dus het budgetrecht en het zeggenschap over de financieele gestie van het locaal Bestuur.

En er wordt niet teveel gevergd als in dit opzicht de meest volkomen bevoegdheid voor de kolonie geëischt wordt.

Aan het Bestuur van elke kolonie, gouvernement of gemeente (hoe men ze ook noemen wil), samengesteld eenerzijds uit den door de Kroon te benoemen Gouverneur of Gezaghebber en anderzijds uit de vertegenwoordiging der bevolking dient, na regelen bij het Regeeringsreglement te stellen, de meest volkomen bevoegdheid in financieele en administratieve aangelegenheden te worden toegekend.

Natuurlijk — dit is niet meer dan billijk en redelijk — zullen er aan de toekenning van die rechten ook verplichtingen verbonden moeten worden. Rechten brengen nu eenmaal onvermijdelijk plichten mede.

Op het eerste gezicht zou men zeggen, dat aan het recht om zelf over de financieele gestie te beslissen, verbonden moet zijn de verplichting om dan zelf de kosten van de huishouding *geheel uit eigen middelen te bestrijden*. Dit zou echter — nog daargelaten dat het, vooral voor de bovenwindsche groep, eene absolute onmogelijkheid zou zijn — niet geheel billijk zijn.

Nederland toch heeft, ook strikt financieel en economisch gesproken, belang bij de kolonie — zeker althans bij de benedenwindsche groep.

Willemstad immers is voor de Nederlandsche scheepvaart en voor den Nederlandschen handel een steunpunt van groote beteekenis; een centrum van waaruit handelsrelaties met de Zuid-Amerikaansche exporteerende en importeerende republieken *kunnen worden* en ook *worden* aangeknoopt en onderhouden. Van Willemstad uit kunnen ondernemende Hollandsche pioniers, in veel sterkere mate nog dan tot dusverre geschiedt, rijke, nog zoo goed als onontgonnen handelsterreinen bewerken.

Als krachtige, ondernemende en onvermoeide bondgenooten vinden zij dan aan hunne zijde de Curaçaosche zakenmannen, die reeds streken doorkruisen en er relaties aanknoopen, waar de Hollander nog nooit den voet heeft gezet.

Zou men denken, dat Nederland in die gunstige positie zou blijven, indien Curaçao van vlag veranderde, b. v. Amerikaansch of Venezolaansch werd? Niemand die dat gelooft; het zou spoedig ernstig bemoeilijkt, zoo niet geheel verdrongen worden.

Nederland heeft dus financieel belang bij het behoud van Curacao, van een tevreden en vriendschappelijk Curaçao vooral.

Maar dan is het ook niet meer dan billijk en redelijk, dat het, ook al worden aan de kolonie algeheele financieele zeggenschappen toegekend, een deel der uitgaven voor zijn rekening blijft nemen.

Dat deel, de verhouding dan, zou voor de twee groepen zeer verschillend zijn.

Want, terwijl het niet geheel uitgesloten is, dat de benedenwindsche groep, door een uiterst economisch financieel beleid en geholpen door ruime baten uit de phosphaatexploitatie voor een tijdje erin zou kunnen slagen het evenwicht op zijn budget te herstellen, de bovenwindsche groep zal wel nimmer in staat zijn ook maar zijn meest gewone en huishoudelijke uitgaven ook maar in de verste verte uit eigen middelen te dekken, Daartoe behoeft men maar te letten op het bevolkingscijfer: 5600 zielen, op het geduldige papier nog wel, verdeeld over drie eilanden.

Maar zelfs voor de benedenwindsche groep zou de strenge handhaving van het evenwicht op de begrooting niets minder dan funest blijken, Terwille van dat evenwicht zouden groote ethische en sociale belangen verwaarloosd moeten worden, reinheid en moraliteit zouden in de verdrukking komen, aan opbouw van ontwikkeling zou niet meer gedacht kunnen worden — en tenslotte zou dit alles zich weer afspiegelen op den economischen toestand. Het budget zou dan tenslotte toch met geen mogelijkheid meer kunnen sluiten.

In het welbegrepen belang zoowel van de kolonie als van het Moederland moet, van meet af aan een vaste verhouding worden vastgesteld waarnaar de bijdrage van het Moederland wordt geregeld.

Nederland draagt nu, geheel stelselloos, de tekorten op de begrootingen. Dit stelsel, waarvoor niemand het dankbaar is, dat bovendien enerverend werkt en verkwisting in de hand werkt, dient geheel te worden verlaten.

Voor zooveel de benedenwindsche groep betreft ware de financieele verhouding in groote trekken als volgt te regelen:

Nederland neemt voor zijne rekening:

1o. Het traktement, het pensioen en de verdere uitgaven van den door de Kroon te benoemen Gouverneur;

2o. de kosten van 's Rijks land- en c. q. ook zeemacht;

3o. de kosten der verbinding tusschen de verschillende eilanden en groepen eilanden;

4o. de uitgaven voor den Eeredienst en het Onderwijs, zoo openbaar als bijzonder; en

5o. alle uitgaven voor proefnemingen en maatregelen ter verbetering van den economischen toestand— *voor zoover niet door den Kolonialen Begrootingswetgever gewenscht.*

Voor wat de bovenwindsche groep betreft zullen er vrij wat meer uitgaven moeten bijkomen, welke Nederland voor zijne rekening neemt, b. v. de uitgaven voor justitie en politie, draadlooze telegraphie en misschien nog andere.

Ad 4o. Terstond moet worden erkend, dat daarbij de meest elementaire beginselen der Staathuishoudkunde zijn op zijde gezet.

Maar er moet op worden gewezen, dat Onderwijs en Eeredienst twee onderwerpen zijn, waaromtrent in de Kolonie de partijen nog al scherp tegenover elkander staan. In het belang van de goede verstandhouding tusschen de ingezetenen, de eendrachtige samenwerking tusschen de verschillende gezindten en van den goeden geest ook tegenover het Moederland wordt het ten zeerste gewenscht geacht, dat Nederland deze twistappel uit de Kolonie verwijdert. Liever dan stelselloos toch te blijven bijpassen de tekorten, mede door Eeredienst en Onderwijs veroorzaakt, neme het dat geheele hoofdstuk der begrooting voor zijne rekening, als zijne bijdrage in de huishouding der kolonie.

Als deze twee hoofdgeschilpunten worden weggenomen, en Holland voor Eeredienst en Onderwijs in zijn ganschen omvang zorgt, zal men in deze kolonie bij verkiezingen als regel alleen voor algemeene materieele belangen, liggende binnen de neutrale zône, opkomen.

Al de overige uitgaven zullen door de kolonies uit eigen middelen moeten worden bijgepast. Van het bijpassen van tekorten mag dan nimmer meer sprake zijn. Men moet dan in de kolonies de tering naar de nering weten te zetten, zich te bekrimpen of de middelen te versterken.

In dit stelsel zal het evenwel noodig zijn, dat de kolonies de bevoegdheid krijgen leeningen te sluiten. Er zijn uitgaven, b. v. voor werken van duurzaam nut, als nieuwbouw, wegenaanleg enz. of voor maatregelen ter ontwikkeling van den economischen toestand — die niet op de begrooting van één enkel jaar zouden kunnen worden gebracht, zonder die geheel uit haar evenwicht te rukken.

Dergelijke uitgaven zouden toch niet mogen worden nagelaten. Er moet dus voor kunnen worden geleend. Geleend, maar dan altijd op betrekkelijk korten termijn van aflossing.

Met het oog op de gevaren aan de invoering van het stelsel van leeningen verbonden is een rem tegen een te sterk afglijden op dit hellend vlak onontbeerlijk. Zoo'n rem zou kunnen zijn een wettelijk voorschrift, dat al de onafgeloste termijnen van de gezamenlijke leeningen nimmer een, naar redelijkheid vast te stellen bedrag, mogen te boven gaan.

Vonden bovenstaande denkbeelden van verschillende zijden instemming in aansluiting daaraan wenschte een groep krachtiger te laten uitkomen, dat zoo Nederland de kolonie een zelfbestuur wil geven, vooral wat betreft het beheer over de inkomsten en uitgaven, de kolonie zeker een goede toekomst tegemoet zal gaan en tevens aan het roekeloos uitgeven van gelden, alsook aan het telkens hooger opvoeren der belastingen een einde zal komen. Zoodanige regeling moet worden getroffen, dat de uit te geven gelden, tot betere doeleinden gebruikt worden, als wanneer er veel meer tot stand zal komen, reeds lang had moeten geschieden.

Om dit ideaal te bereiken en te geraken tot den toestand, dat de kolonie hare kosten dekt en weinig of geen subsidie van het Moederland krijgt, dient in de eerste plaats getracht te worden de enorme kosten van onderwijs- en eeredienst, vooral het bijzonder onderwijs, van de begrooting af te voeren en zóó, dat niet de Kolonie, maar Nederland die posten voor hare rekening neemt. De gelden, die uitgegeven worden voor het bijzonder onderwijs en die hooger opgevoerd zullen worden, als de gelijkstelling, zooals die in Nederland ingevoerd is, ook hier wordt toegepast, wekt niets dan ergenis bij de partijen door deze groep vertegenwoordigd.

Bij de bespreking van de wijze van samenstelling der vertegenwoordigende lichamen openbaarde zich veel verschil van inzicht en werden over en weer afwijkende meeningen verdedigd. Werd als overgangsmaatregel een vertegenwoordiging deels uit gekozen en deels uit door de Kroon benoemde leden als het beste stelsel beschouwd, daartegenover werd de vertegenwoordiging enkel door gekozen leden bepleit, terwijl invoering van het tweekamerstelsel mede wenschelijk werd geacht en ten slotte reorganisatie van den Raad op den bestaanden grondslag werd verdedigd, een en ander onderscheidenlijk op de volgende gronden.

Het eerstgemeld stelsel.

De democratische richting des tijds

verlangt Algemeen kiesrecht. Dat verlangt ook de Algemeene Bevolking van Curaçao, die bij een censuskiesrecht zoo goed als geheel buitengesloten zou zijn.

De sprong van geen tot algemeen kiesrecht is echter te groot.

Groot zijn ook de bezwaren, die daaraan verbonden zijn.

Men moet daarom een verstandige proef nemen, welke getuigt van het oprechte verlangen der Regeering om zooveel als maar eenigszins mogelijk is, het Kiesrecht aan het volk te geven, doch die tegelijker tijd de noodige waarborgen biedt, dat de staatsadministratie niet in de war gestuurd zal worden, maar geregeld door kan werken.

Zulk een proef zou het volk ook opvoeden en geschikt maken tot het verkrijgen later van Algemeen Stemrecht.

Daarom wordt dezerzijds voorgesteld als overgang om later te komen tot Algemeen Kiesrecht, het te geven kiesrecht op Curaçao zoo uitgebreid mogelijk te verleenen.

Ieder meerderjarig mannelijk persoon, die eenigen graad van welstand en ontwikkeling bezit, verkrijge het recht om te kiezen.

Dus allen die buiten een grondje bezitten, een hofje, of die geregeld werk hebben, de ambachtsman, of die in vasten dienst zijn en uiterlijk eenigen welstand vertoonen in huis en kleeding.

Wil men een norma onder cijfers gebracht, dan zou een geregeldinkomen van f 10.— per week, of f 500.— per jaar als basis kunnen dienen om een vaste maatstaf aan te geven tot vaststelling van den graad van welstand en ontwikkeling.

De f 900.— inkomen als basis der inkomstenbelasting zou zeer goed kunnen dienen als uitgangspunt van een Censuskiesrecht, maar is te hoog als basis van een volkskiesrecht dat dienst moet doen als overgang en voorbereiding tot het Algemeen Kiesrecht.

Dit laatste verwacht het volk, dat nimmer tevreden zal zijn met een censuskiesrecht, maar ofschoon niet ten volle bevredigd, zich toch neer zal kunnen leggen bij een zoo ver mogelijk gaand volkskiesrecht.

Dit kiesrecht worde op Curaçao en de overige eilanden uitgeoefend in verschillende kiesdistricten overeenkomstig de verdeeling in districten volgens het Bestuur.

Daar de eilanden moeilijk voor den Kolonialen Raad kunnen stemmen, omdat zij de Candidaten van Curaçao niet kennen en hun eigen Candidaten zeer moeilijk telkens over kunnen komen als er zitting is van den Kolonialen Raad, zou deze moeilijkheid misschien kunnen ondervangen worden door aan de eilanden buiten Curaçao de bevoegdheid te verleenen tot het kiezen van een meer nitgebreiden Politieraad.

Wanneer dan aan dezen raad der eilanden grootere bevoegdheid werd verleend om meer de afzonderlijke belangen van hun eiland te behartigen en bijv. een begrooting te maken voor hun eiland, zouden zij bij de behandeling van deze begrooting in den Kolonialen Raad een afgevaardigde kunnen zenden om die begrooting te verdedigen met stemrecht.

Dat zou op de eilanden het vertrouwen in den Kolonialen Raad vermeerderen.

Wanneer bij het opmaken dezer afzonderlijke begrooting meerdere personen ambtshalve zitting hebben, zooals de doktoren, Geestelijken, Hoofdonderwijzers en de districtmeesters zullen de belangen der eilanden zeker beter behartigd worden.

Hoeveel leden er in den Kolonialen Raad moeten zitting hebben, valt moeilijk te bepalen.

Echter zal het aantal wel vermeerderd dienen te worden.

Om den geregelden voortgang van zaken te verzekeren en een zooveel doenlijk werkelijke vertegenwoordiging van het volk te verkrijgen zou het aanbeveling verdienen het beproefde systeem van andere Koloniale Mogendheden na te volgen.

In Puerto Rico bijv. bestaat een Consejo Ejecutivo uit 13 leden, 6 gekozen door het volk, 7 benoemd door de Regeering.

Het getal leden van den Koloeialen Raad worde benoemd voor de helft plus 1 door de Kroon benoemd, die de plus 1 is.

De benoeming van de helft door de Kroon is een correctief op het mogelijk verkeerd uitvallen der verkiezing, waardoor òf stagnatie kan gevreesd worden òf een niet goed samengestelden Raad.

Op deze wijze wordt rekening gehouden met het verlangen der bevolking en het algemeen belang der kolonie, zonder de gevaren van wanrode verbonden aan een zonder voorbeaeiding verleend Algemeen Kiesrecht.

Vertegenwoordiging enkel door gekozen leden.

De voorstanders hiervan voelden niets voor het eerstgemelde stelsel. Waar er zooveel stemmen opgaan, dat de tegenwoordige Raad voor een meer modern instituut plaats moet maken, kon men dezerzijds zijne goedkeuring niet geven aan een instituut waarvan de meerderheid der leden gekozen zal moeten worden op de wijze zooals thans geschied, op dezelfde wijze dus, die gewraakt wordt.

Porto Rico kan men geen gelukkige keuze vinden om met Curaçao te vergelijken. Porto Rico is een onlangs veroverd land, dat nog aanspraken op algeheele onafhankelijkheid maakt en daar kunnen wellicht redenen bestaan om het bestuur op bijzondere wijze in te richten. Het eerste stelsel is dat, hetwelk in de Engelsche — althans in sommige Engelsche kolonies bestaat, maar daar juist niet voldoet.

In die kolonies drukt op de benoemde leden — hoe onafhankelijk zij zich soms ook betoonen — in het oog van de bevolking toch altijd de stempel van minderwaardigheid. Niet zij, maar de gekozen leden worden door de qevolking als hunne vertegenwoordigers beschouwd en als zoodanig gewaardeerd.

Maar men behoeft niet eens zoo ver te gaan. Onze kolonie zelf heeft in eit opzicht eene ervaring.

Onder het vorige in 1902 herziene Regeeringsreglement, was de Koloniale Raad samengesteld uit de benoemde leden van den Raad van Bestuur als vaste leden en door den Koning, op aanbeveling van den Kolonialen Raad benoemde leden.

Ook hier heeft zich het verschijnsel voorgedaan, dat de vaste leden niet als de eigenlijke vertegenwoordigers maar slechts als instrumenten of spreekbuizen van het Bestuur werden beschouwd. De eigenlijke vertegenwoordigers waren de *nota bene slechts op aanbeveling van den Raad* benoemde leden. En het werd dan ook reeds eene aanzienlijke verbetering geacht, toen krachtens het nieuwe Regeeringsreglement de vaste leden verdwenen en alle dertien op aanbeveeling van den Raad benoemd werden. De voorstanders van een gemengde vertegenwoordiging stellen niet veel vertrouwen in den geest der bevolking als zij in dezen tijd, na de ervaring met het vroegere stelsel nog wel, zulk eene wijze van samenstelling aanbeveten.

Zulk een stelsel zou alleen dan reden van bestaan hebben, als men eensklaps, zonder dat de bevolking eenige school heeft gehad in het kiesrecht de stembus openstelde voor analphabeten en halve analphabeten en hier een kiesstelsel invoerde, waartoe de meest beschaafde landen in Europa eerst na eene voorbereiding van halve eeuwen en nog langer gekomen zijn.

En dan nog: wie, die financieele gestie in sommige gemeenten in Nederland en sommige gemeenteraadsdebatten met aandacht volgt, zou het peil, waarop men thans met het algemeene kiesrecht aanbeland is, als het ideaal voor nog niet zoo ver gekomen gemeenschappen durven aanbevelen?

Maar zelfs de voorstanders van een gemengde vertegenwoordiging, liefst nog met een meerderheid van *benoemde* leden, durven de proef met het algemeen klesrecht nog niet wagen. En terecht.

Want, wie onze bevolking kent, weet, dat het zeer licht ontvlambaar is en beseft, dat er maar een paar heethoofden zonder verantwoordelijkheidsgevoel noodig zullen zijn om het volk in beweging te brengen voor doeleinden, waarvan de meesten niet de minste notie hebben.

Dezerzijds acht men een vertegenwoodiging, geheel gekozen door het meer gezeten en rustige deel der bevolking het eenige juiste stelsel, waarmede men een proef kan wagen, omdat hij vertrouwen genoeg heeft in de kern der bevolking om voor zich de overtuiging te hebben, dat men met een kiesstelsel, waarbij er plus minus 800 à 1000 kiezers (voor het eiland Curaçao alleen) zullen komen en die zullen worden gerecruteerd uit het meest ontwikkelde gedeelte van de bevolking geen vrees behoeft te koesteren voor excessen.

Zulk een kiezerscorps zou kunnen worden gevormd in de eerste plaats uit de personen, die voor f 1200.— en meer in de inkomstenbelasting zijn aangeslagen; verder uit hen, die uit op het eiland hunner inwoning gelegen onroerende goederen een klein bestaan hebben, b. v. f 500's jaars en uit hen, die voor handelsdoeleinden minstens voor eene waarde van f 5000.— per jaar invoeren.

Volgens zulk eens kiestelsel roept

PASTOOR M. G. J. DAHLHAUS,

1896 19 DECEMBER 1921.

Versomberend floers van droevig lijden hangt over het Zilveren Priesterfeest van den alom gevierden, algemeen hoog geschatten Pastoor DAHLHAUS.

Wegens ziekelijken toestand kan de Jubilaris Maandag a.s. geen middenpunt zijn van blijde feestviering. Om aan alle gelukwenschen te ontkomen heeft Zijn Eerwaarde zich in stilte teruggetrokken, ver van alle feestgejubel. Alleen met God wenscht hij den dag van hooge begenadiging te herdenken en dankbaar zich te herinneren de groote kracht waarmede zijn lichamelijke zwakheid werd omgord, om buiten alle verwachting nog zoo vele jaren lang hard te kunnen werken ter eere Gods en tot heil der zielen.

Dat had de jeugdige Leviet op den dag zijner Priesterwijding niet durven hopen.

In de jaren zijner voorbereidende studie dreigde een bloedspuwing zijn jongelingsidealen voor goed te vernietigen.

Gedurende de zeven jaren van het kloosternoviciaat bleek de oogenschijnlijk krachtig gebouwde jonge man toch geen sterk gestel te bezitten. Sterk was zijn wil, groot zijn hart, en daarom zette hij door en hield vol ook bij wankele gezondheid.

Mede om gezondheidsreden werd zijn Priesterwijding negen maanden vervroegd en vertrok hij eenige weken later naar warmer klimaat, naar Curaçao.

Op het arbeidsveld aangekomen, wilde Pater DAHLHAUS echter arbeiden en ontzag zich in niets. Zijn onstuimig opbruisende, jeugdige ijver was door geen voorzichtige vermaning in te toomen.

Pater DAHLHAUS was een geweldig zielenjager voor den Heer.

't Eerst, als Secretaris van Mgr. VAN BAARS z.g. en Kapelaan der St. Anna, leerde de stad hem kennen als vurig Prediker, onvermoeiden Herder op zoek naar 't verloren schaap, trouw bezoeker en liefdevolle trooster van zieken, armen en ongelukkigen.

De Parochie kende hem en hij kende de Parochie.

Al meer dan twintig jaar is het geleden, dat Pastoor DAHLHAUS in de stad werkte, maar nog altijd blijft zijn naam op veler lippen en leeft hij voort in dankbare herinnering aan een volijverig Priester.

In 1900 ontving Sta. Rosa hem als Pastoor.

Nu sloeg Pastoor DAHLHAUS eerst ten volle zijn vleugelen uit, ontplooide al zijn rijke talenten van geest en hart. Het volk werd begeesterd door zijn bezielend woord en hing aan zijn Pastoor als een kind aan zijn Vader.

Een klein voorbeeld ter illustratie.

's Morgens heel vroeg de Pastoor te paard, honderden mannen en vrouwen te voet rondom hem. Zingend en musiceerend trok de vroolijke optocht 'n uur en meer ver, naar 't strand om zand, of naar Coraal Specht om steenen te halen voor den bouw van een nieuwe kerk. Zwaar beladen keerden zij terug, de vrachten torsend op hunne hoofden. Maar een kwinkslag van den Pastoor, een gulle lach, een opwekkend woord hield er den moed wel in. Nooit voelde een Priester zich zoo één met zijn Volk en wist zoo echt te treden in hun open, eenvoudigen geest.

Het kerkelijk leven bloeide op Sta. Rosa. Veelvuldig was het gebruik der H.H. Sacramenten, de godsdienstige vereenigingen, Congregatie en Eucharistische Bond, breidden zich steeds maar uit.

De school werd weldra te klein, want de Pastoor liet geen verzuim zonder nader onderzoek.

Saba, we doen maar een paar losse grepen in zijn rijke Priesterleven, Saba werd in 1907 Pastoor DAHLHAUS' hoogste glorie. Hij bouwde op die steile rots de derde Katholieke Kerk. Dat was op *Hell's Gate*, boven op den top, nu SIONS HILL, met bijna uitsluitend Katholieke bevolking.

Als over gladde Alpenweide galoppeerde Pastoor DAHLHAUS de ongelijke trappen tusschen *Bottom* en *Windwardside* op en af om des Zondags toch in twee kerken dienst te kunnen doen. En trok des middags dan nog even naar *St. John's*, waar de Zusters, zijne trouwe helpsters, Zondagschool hielden. Nog nooit hadden de Sabaneezen zulk een opgewekt leven meegemaakt. Kerken en scholen werden er te klein en de Pastoor ging weer aan 't bouwen.

Maar nog iets anders deed hij.

Iets heel bizonders.

Hij verrolde het Zustershuis.

Het houten huis werd in plechtige stilte op zijn commando aan alle kanten tegelijk opgetild, terwijl op 't zelfde oogenblik de rolblokken er onder werden gewipt.

En toen: Vooruit! Bergop! Halt!

Weer werd het huis getild, de blokken weggetrokken en vast stond het huis, hooger op, kant en klaar, met meubels en al.

En 't staat er nog, en stevig.

Dat geeft een kijkje op 't Sabawerk van Pastoor DAHLHAUS.

Montagne, in 1912.

De nieuwe, moderne school spreekt van Pastoors kunstzin en nooit verflauwden ijver. Maar ook, dat hij bij al zijn sjouwen toch zeer methodisch te werk ging, wel wetend, dat de school is het fundament der kerk.

Op Boven- en Benedenwinden laten talrijke altaren en comuniebanken, polychromie en kerkversiering u zien, hoe Pastoor DAHLHAUS zich in rusttijd wist te ontspannen.

Niemand zou vermoeden, dat deze harde werker leed aan een hevige maagkwaal en reeds jaren lang bijna uitsluitend leefde op lichte melkspijs. Herhaaldelijk dwong de pijn hem weg van dak of steiger om een uurtje rust te nemen, maar toch sprong hij weer spoedig op, geprikkeld door zijn onbezweken wilskracht en arbeidslust.

Hij had geen tijd om ziek te zijn.

Ook niet, toen hij in 1916 met ziekteverlof in Holland was. Terwijl hij te Arnhem in observatie lag, overreedde hij den dokter hem een paar dagen te laten gaan voor een dringende aangelegenheid.

Die dringende aangelegenheid was een reuzencampagne, waarbij heel de Katholieke jeugd van Nederland in 't geweer kwam voor de scholen van Curaçao.

Mevrouw VAN DER AA, te Scheveningen, had de leiding, en 't was Haar Edele goed toevertrouwd.

Maar Pastoor DAHLHAUS had verzamelen geblazen en alle hulptroepen opgeroepen over de geheele linie.

Van dien tijd dagteekent ook zijn overzichtelijke, zeer verdienstelijke brochure „De Chronologische Ontwikkeling en de Staat van het Bijzonder Onderwijs in de Kolonie Curaçao" den Leden van de beide Kamers der Staten Generaal aangeboden.

Zooveel ijver moest beloond worden. De goede God zegende zijn arbeid in Nederland op werkelijk buitengewone wijze. De Apostolisch Vicaris benoemde hem na zijn terugkomst uit Nederland tot eersten Pastoor der mooie, nieuwe H. Familiekerk.

Aan den afbouw, meer nog aan de inwendige versiering, van dit prachtig kerkgebouw, eer en glorie van onzen Bisschop, heeft Pastoor DAHLHAUS zijn beste krachten besteed. Toen de Communiebank er was, en de beide zijaltaren, de nieuwe beelden geplaatst waren op hun troon en de vorstelijke baldakijn het hoofdaltaar overhuifde, toen de nieuwe school, twee verdiepingen hoog, was afgebouwd, en het beeld van 't H. Hart op het Kerkplein geïntroniseerd, waren de krachten van Pastoor Dahlhaus ook op,

Binnen twee jaar tijds had hij de nieuwe Parochie volkomen georganiseerd, ontplooidde hij voluit het rijke, kerkelijk leven.

De ijver voor 's Heeren Huis had hem verteerd. Absolute rust werd voorgeschreven. Pastoor DAHLHAUS moest zich terugtrekken uit het ambtelijk leven.

Maar de man wordt niets eerder moede dan rusten.

In het huis van Monseigneur weten zijn vele vrienden hem nog goed te vinden; hij geniet het volle vertrouwen zijner Confraters, die hij met raad en daad blijft ter zijde staan. Bij verschillende opdrachten is hij zijn Bisschop nog van veel nut, en ook onze redactie, voegen we er dankbaar bij. Hoe gaarne zouden Volk en Geestelijkheid het zilveren Priesterfeest van Pastoor DAHLHAUS gevierd hebben in vollen luister.

Zoo iemand het aan de Missie verdiend heeft, is hij het.

Dankbaar zullen wij voor God het vele goede gedenken door Pastoor Dahlhaus verricht. Deze herinnering zij den Jubilaris ten troost.

In weinig jaren heeft hij veel verricht, omdat hij als met dubbele kracht gearbeid heeft.

God lof, dat zijn wankele lichaamskracht hem nog zoo vele volle jaren liet arbeiden.

Het werk prijst den meester.

Pastoor DAHLHAUS mag dankbaar terugblikken op zijn Priesterlijken loopbaan.

Met hem willen wij God loven en danken, maar ook smeekend bidden om, zoo mogelijk, hem de gezondheid weer terug te schenken, nog vele gelukkige jaren hier op aarde en hierna de eeuwige glorie.

Eerste Receptie ten Gouvernementshuize.

De Gouverneur van Curaçao en Mevrouw Brantjes hebben de eer te berichten, dat zij den 4en Januari 1922 des namiddags om 8 uur ten Gouvernementshuize zullen recipieeren.

Hen, die deze receptie wenschen te bezoeken, wordt verzocht daarvan te voren te doen blijken, door zich te doen inschrijven, waartoe op 27, 28 en 29 December a. s. van 9—12 en van 2—3 ten bureele van den militairen adjudant gelegenheid bestaat.

De Adjudanten

J. H. C. van Eijk van Voorthuijsen.

3—1 I. H. Capriles.

men dan ter stembus op de gegoeden, den geheelen stand van kooplieden, handelaars, de eenigzins ontwikkelden onder den arbeidenden stand, de kleermakers, schoenmakers, bakkers, baastimmerlieden en metselaars en eindelijk de kleine grondbezitters, die zelf hun grondje bewerken.

Zulk een kiesstelsel gaat veel verder dan het bestaande voor de Kamer van Koophandel en Nijverheid. En het gaat ver genoeg .... als het misschien voor het eerste begin zelfs niet een klein weinigje te ver gaat.

Eenige restricties dienen in elk geval aangebracht.

1°. De kiezer moet zijn van het mannelijk geslacht en meerderjarig.

2°. Hij moet behoorlijk *lezen en kunnen schrijven* en het gelezene begrijpen (geen halve analphabeten ter stembus).

3°. Hij moet Nederlander zijn, de laatste twee jaren op het eiland waar hij kiezer is gewoond hebben; of vreemdeling, maar dan, of met een inlandsche vrouw gehuwd zijn, of onroerend goed bezitten, of een bedrijf van eenigen omvang uitoefenen (wat dan moet blijken uit een hooger cijfer van invoer of hoogeren aanslag in de inkomstenbelasting) en in elk geval wat langer op het betrokken eiland gewoond hebben.

Dit laatste is noodzakelijk in verband met het groote percentage der vlottende bevolking van de Kolonie, als uitgewekenen van de naburige republieken, Syriers, enz., enz.

Men zou kunnen tegenwerpen, dat een soort censuskiesrecht, als boven aanbevolen, wel uit den tijd is.

Tegenover deze bedenking moet er op worden gewezen, dat het niet gaat om de samenstelling van lichamen met *algemeene bevoegdheid*, maar slechts met speciale geldelijke bevoegdheden: het budgetrecht. Voor zulk een lichaam is het censuskiesrecht wel het aangewezene. Bovendien is het zoo uitgebreid, dat men wel kan zeggen, dat tot de stembus zullen worden toegelaten, al wie maar eenigszins intellectueel ontwikkeld is.

Voor de benedenwindsche groep zou een lichaam, samengesteld uit 15 leden, zetelende te Willemstad, wel aan goede eischen beantwoorden.

Een grooter aantal leden zou weelde zijn en met een kleiner aantal loopt men gevaar, dat het soms een onderonsje wordt.

Vijftien leden dus, afgevaardigd door de verschillende benedenwindsche eilanden, naar verhouding van het aantal kiesgerechtigden.

Voor evenredige vertegenwoordiging moet dezerzijds worden erkend, dat het kiezerscorps nog niet rijp te achten is, d. w. z. niet genoeg geschoold. Er zullen, wanneer de twistappel van het onderwijs verwijderd is en de uitgaven door het Moederland worden gedragen, voorloopig geen bepaalde partijformaties zijn, in het kort: de kiezers zullen niet voldoende georganiseerd kunnen worden om in de eerste jaren volgens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging te kunnen kiezen. Men zal het dan moeten doen met kiesdistricten, waarvan de indeeling alweer in evenredigheid tot het aantal kiesgerechtigden zal moeten geschieden.

Evenals in het Moederland zouden er om de vier jaar eene algemeene verkiezing kunnen worden gehouden.

Voor de bovenwindsche eilanden zou de vertegenwoordiging volgens dezelfde beginselen kunnen worden samengesteld.

Mocht het daar moeilijk zijn om een lichaam van vijftien personen te vormen, dan zou men met een van bijv. zeven of negen leden kunnen volstaan.

De groep hier aan het woord meent met het bovenstaande een stelsel te hebben aangegeven, dat als een eerste stap, zeer zeker niet te bescheiden is.

Nogmaals moge er op gewezen worden, dat de gevaren van een proef niet zoo heel groot zijn. Immers de bevoegdheden van het gekozen lichaam bepalen zich in hoofdzaak tot het geldelijk beleid. De algemeene wetgeving blijft als thans geheel aan de contrôle van het Moederland onderworpen.

(Wordt vervolgd.)

INGEZONDEN.

Curaçao. 12n December 1921.

Geachte Heer Redacteur,

Uit Uw geacht blad van den 29n. October dezer jaars heb ik tot mijne groote verwondering gelezen, dat de Heer Molengraaff op de plantage Hato *op dien datum* bezig was zijn kaarten te maken, opmetingen te doen en alles te bestudeeren: en uit de Amigoe van den 10n. dezer, dat Z. E. de Gouverneur de plantage Hato, *waar de waterbouwkundige reeds geruimen tijd aan 't werk is geweest*, bezocht heeft.

U gelieve mij de opmerking te veroorloven: dat ik den Heer Molengraaff nog nooit op mijn plantage gezien heb en hij dus deze niet heeft kunnen onderzoeken.

Ik twijfel er niet aan, dat de Heer Molengraaff mij zal opzoeken, daar hij spoedig zal vernemen, dat er op Hato bronnen zijn die onderaardsche reservoirs zijn, die jaar in jaar uit water bevatten; en die de moeite waard zijn onderzocht te worden.

Hoogachtend,

C. Rojer Hz.

Berichten uit de Kolonie.

Welkom.

Met de *Prins der Nederlanden* wordt hier verwacht de Zeereerw. fr. ELIGIUS, Superior Generaal der Eerw Fraters van Tilburg. Z. Zeereerw. is vergezeld van den Eerw. fr. DISMAS, die van verlof uit Holland terugkeert.

Ook worden verwacht drie nieuwe Missionarissen, de Eerw Paters RADBOUD JANSEN, THEODARDUS BARTEL, en LEBUINUS TOLENAAR, alsmede drie Eerw Zusters Dominikanessen, waarvan er een bestemd is voor het Hospitaal van Aruba en de andere twee naar de Bovenwindsche eilanden zullen gaan.

Allen hartelijk welkom!

Venezuela.

Dr. V. MARQUEZ BUSTILLOS, voorloopig President van Venezuela, maakt onder dagteekening van 6 December officieel bekend, dat Gral. J. V. GOMEZ, gekozen President, Hoofd en Opperbevelhebber van 't leger, geheel hersteld is. Twee maanden lang is Gral. Gomez zeer ernstig ziek geweest. Z. Exc. vertrok 5 December vergezeld van zijn familie en vrienden van zijn buitenplaats te Maracay naar Pto Cabello om er van de zee te genieten.

Zondag ll. was een zijner kinderen hier op Curaçao gekomen van New-York om Papa te bezoeken. De *Philadelphia* maakte er een expressen tocht voor naar Pto Cabello.

De nieuwe Nuntius, Z. Exc. Mgr. FELIPE CORTESI heeft 6 Dec. zijn geloofsbrieven overhandigd. Admiraal MORGAN, die met den Amerikaanschen kruiser *Niagara* voor La Guayra ligt werd ook officiëel ontvangen.

Correspondentie.

G. v. U. Zeer gaarne zal de redactie U ontvangen ter bespreking van Uw onderwerp.

O. v. A. Zoo spoedig mogelijk.

Hoog Bezoek.

Z. Exc. de Gouverneur bracht Dinsdag een bezoek aan het St. Elizabeths Gasthuis, alhier en aan het Sanatorium.

Oficiëele berichten.

Aan den ontvanger van Bonaire J. M. S. van Eps is tot verder herstel van gezondheid drie maanden verlofsverlenging verleend.

Aan Mej. W. C. E. Schrils, onderwijzeres 3e klasse aan de Hendrikschool is om gewichtige redenen drie weken verlof verleend, met vergunning zich naar Caracas te begeven.

Mej. I. Grall is eervol ontheven als onderwijzeres in handwerken aan de openbare school te Kleinbaai en met dat onderwijs belast aan de school te Philipsburg.

Mej. Hilda Conner is eervol ontheven van de waarneming van de betrekking van onderwijzeres in handwerken aan de openbare te Philipsburg en benoemd tot hoofdvlechtster te Simsonsbaai.

Mej. M. J. Arrindell is eervol ontheven van de betrekking van onderwijzeres in handwerken aan de openbare school te Benedenprinsenkwartier en Mej. Peterson als tijd. hoofdvlechtster aan den leergang te Simsonsbaai.

Aan den boschwachter op Bonaire A. Martinus is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend, en H. B. Vos is tijd met die functien belast.

Aan de tijd. onderwijzeres 4e klasse op St. Martin, Mej. M. J. Arrindel is eervol ontslag verleend, en de onderwijzer 4e klase G. H. Davis is werkzaam gesteld aan de openbare school te Benedenprinsenkwartier.

Aan den gouvernements-geneeskundige op Aruba G. R. Hopkins is twee weken verlof naar Curacao verleend.

Aan den agent van politie 2e klasse W. Hoogkamer is tot herstel van gezondheid drie weken verlof verleend.

De met 1 Januari gepensionneerde hoofdcommies W. A. C. Willemsen wordt tijdelijk werkzaam gesteld op het postkantoor alhier.

Aan den 2e kommies 2e klasse op Bonaire J. N. de Palm is veertien dagen verlof verleend, en de deurwaarder-cipier P. J. W. de Vos is tijdelijk met die functiën belast

Politie.

De Prins van 22 October l.l. bevat het portret van den heer K. W. Elhorst en deelt mee, dat deze, oud-inspecteur van politie te Amsterdam, benoemd is tot commissaris en chef der politie in Curaçao en waarschijnlijk midden December zijne bestemming zal volgen, na nog eenigen tijd te Rotterdam het havenpolitiewezen te hebben bestudeerd."

In bovenstaand bericht moet eenige onjuistheid schuilen.

De post van Commissaris en Chef der Politie in Curaçao is niet vacant, maar wordt nog altijd bekleed door den alom bekenden COMMANDANT APPEL.

Wel is vacant de post van Inspecteur, die onder den Commissaris staat en dus geen Chef is der Politie.

Nu is het zeer goed mogelijk, dat den Heer ELHORST is toegezegd bij eventueele vacature van het Commissarischap, het eerst in aanmerking te zullen komen.

Maar alvorens COMANDANT APPEL het bijltje en bij neer legt, hopen we toch, dat hij eerst den Heer ELHORST ter dege op de hoogte zal brengen van de Curaçaosche toestanden. Die toestanden verschillen zoo hemelsbreed van de Amsterdamsche, dat een volbloed Hollander daar niet achter komt zonder goeden gangmaker.

Uitvoer.

De gezamenlijke waarde der goederen, uitgevoerd uit de geheele Kolonie bedroeg:

1e kwartaal	f 4.481.918
2e „	1.520.823
3e „	4.179.703
	f 10.182.444

In negen maanden hebben we bijna de volle waarde van het geheele vorige jaar bereikt.

In 1920 bedroeg de waarde van den uitvoer in 12 maanden f 10.903.597.

We staan er dit jaar dus al bizonder mooi voor. Het derde kwartaal was weer veel beter dan het tweede, en bijna evengoed, als het zoo veel belovende eerste.

Dankbetuiging.

Kalenders. In dank ontvangen van de Heeren J. EN D. JESURUN, agenten van The Manufacturers Life Insurance Company, Toronto, Canada. Van den Heer JOHN BOOM, agent van Dr. Ross' Life Pills. *Tijdtafels.* Van de K. W. I. M. voor de Coton Lijn, Suriname Lijn, en Curaçao — Maracaibo v. v.

Muziekuitvoering

PROGRAMMA.

1	Football	March	P. Kelsen
2	Egment	Ouverture	Beethoven
3	Les Patinuers	Valse	Waldteufel
4	Fantaisie sur La Boheme		Puccini
5	Mon Homme	Schottisch Espagnole (1e uitv.)	M Yvain.
6	Fantaisie sur Faust		Gouned
7	Maldito Amor	Danza	Campos
8	Aqui está!	One Step	J. Boskaljon

Om 7½ uur Brionplein.

Posterijen.

Onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Aangeteekende stukken:
Maria Charlotinie.

Gewone stukken:
Maria Beker, Lorenzo Martin, Sergios Marcos Madris, Mouricio Janga, Petra Evertsz, Carmelita Prince, Josephina Alvarez, Leopoldo Salasar, Continental Caoutchouc & Guttapercha Compagnie, Joseph Gari, Arthur Rog, Marine Pene Manuel Fernandez, A. van Eps.

Examens.

26 Nov.	Nuttige Handw.	Mej.	Andrea Pourier
„ „	„	„	Emma Pourier
3 Dec.	„	„	Maria Thijssen
10 Dec.	„	„	Antoinette van Rheet (Zr. Marie Josepha)
„ „	„	„	Johanna Vulkers (Zr. Candida), Wilhelmina
„ „	„	„	van der Poss (Zr. Martha), Stefanita Argus.
3 Dec.	Engelsch	„	Lansberg
10 Dec.	4de Klas	„	Isbelia Muller
3 Dec.	Spaansch	„	Laura Pijpers.

Onze gelukwenschen.

BUITENLAND.

De Iersche quaestie opgelost.

Dat was een blijde verrassing voor alle vrienden van Ierland, maar voor Ierland zelf nog de grootste, toen plotseling bleek, dat de Britsche Regeering ten slotte in wilde gaan op de voorstellen der Sinn Fein.

Ze waren ontmoedigd thuis gekomen van de conferentie te Londen 6 December ll. Neen, Engeland wilde maar niet toegeven! Er scheen geen uitweg meer mogelijk en de vrees was gewettigd, dat de vijandelijkheden weer zouden beginnen.

Toen kwam opeens de goede ingeving. Niet van DE VALERA, deze hield zich afzijdig, maar van een anderen ongenoemden vriend.

De voorstellen van Engeland waren onaanneembaar, daarom stelde Sinn Fein ten slotte een tegenvoorstel op, waarbij in het algemeen gevraagd werd aan Ierland volledig zelfbestuur toe te willen kennen en het te erkennen als onafhankelijke Natie.

Met dat tegenvoorstel gingen de Sinn Feiners 7 December weer naar Londen. En ja! nu bleek de formule gevonden waardoor alle moeilijkheden konden worden opgelost. Koning George telegrafeerde, dat hij de formule zeer gelukkig gekozen vond en een eindoplossing van alle moeilijkheden voorzag.

8 December werd het Vriendschapsverdrag tusschen Engeland en Ierland geteekend.

Voor Engeland teekenden Mr. Lloyd George, Mr. Chamberlain, Lord Birkenhead en Mr. Churchill.

Voor Ierland teekenden Mr. Griffith, Mr. Collins en Mr. Barton.

De Valera teekende niet. We meenen, dat hij zelfs niet op deze conferentie aanwezig was.

Ook Mr. Craig, de afgevaardigde van Ulster teekende niet. Hij vond de termen te vaag, sommige uitdrukkingen te dubbelzinnig etc.

Maar aan de grondgedachte valt toch niet meer te twijfelen. Officieel heeft Lord Birkenhead een decreet uitgevaardigd, waarbij Ierland erkend werd als Onafhankelijke Staat.

Het Iersche Volk kon eerst in zijn eigen geluk niet gelooven. Zeven honderd jaar onder Engelsch juk geweest, en nu vrij, geheel onafhankelijk!

Alle gejubel bleef achterwege, geen vlaggen, geen straatversiering, geen vreugdebetoon.

Maar, toen den volgenden dag de 3400 politieke gevangenen, krachtens algeheele amnistie onmiddelijk vrijgelaten werden na sluiten van het Vriendschapsverdrag met Engeland, toen ja, kwamen de gemoederen los.

Algemeen was de vreugde, die ten toppunt steeg bij de bekendmaking, dat alle Engelsche soldaten onmiddelijk zouden worden teruggeroepen, zoodra 14 December a. s. het Verdrag door het Iersche Parlement zou zijn goedgekeurd.

Het Volk toonde zich niets vriendelijk jegens DE VALERA, die maar mokken bleef en spijkers op laag water zocht.

De volle goedkeuring van Dail Eareann zal wel geschied zijn, al hebben ons daaromtrent nog geen berichten bereikt. Maar wij maken dit op uit de algemeene stemming, welke in Ierland overheerschte, en die zonder opoffering van de hoofdzaak, de onafhankelijkheid, wel geneigd was tot kleine concessies, als de vrede maar kwam en er een einde werd gemaakt aan al die ruwe straattooneelen en onschuldig bloed vergieten.

De eigenlijke inhoud van het verdrag meldde de kabel niet. Maar Ierland mag zelf eigen troepen onder de wapenen hebben, doch het opper-toezicht op de Iersche havens blijft onder Engeland.

Ierland is geen dominion, maar een eigen Staat. De verdere bizonderheden moeten we lezen in de Bladen.

Voor LLOYD GEORGE was het een groot offer ten slotte Sinn Fein te hebben moeten toegeven, maar het offer werd juist op tijd gebracht, de groote vriend van Ierland, Noord Amerika zal het weten te waardeeren. Engelands positie, verzwakt door de afscheiding van Ierland, wordt door dit Vriendschapsverdrag toch weer vriendelijker aangekeken door Uncle Sam, die wel geneigd zal zijn het zoete neefje te beloonen, omdat het zoo goed heeft opgepast.

Frankrijks positie wordt er niet sterker door, want wat Engeland aan invloed wint op de Ontwapeningsconferentie, verliest Frankrijk.

De Ontwapeningsconferentie.

Japan heeft nog niet geantwoord op den eisch van Washington. Maar men heeft er wat op gevonden om den Japanners wat toeschietelijker te maken.

Er is voorgesteld een Entente te vormen tusschen Japan, Amerika, Engeland en Frankrijk.

Door deze entente zou Japan gevrijwaard zijn tegen eventueele aanvallen hetzij van Amerika, hetzij van Engeland; en omgekeerd natuurlijk ook zijn deze Mogendheden verzekerd niet aangevallen te zullen worden van de zijde van Japan.

De versterking in de Stille Zuidzee kan er veel om verminderd worden; althans de dure, pas ontworpen plannen behoeven niet te worden uitgevoerd. Japan en Engeland hadden beiden al een overeenkomst gesloten, die zijn dubbel verbonden nu. Het hoofdmotief voor deze nieuwe Entente zal wel zijn het verlangen van N. Amerika om ook mee te kunnen doen.

Het moratorium zal aan Duitschland wel worden toegestaan, maar dan voor niet langer dan drie jaar.

Het Staatsbankroet voor Duitschland is daarmede van de baan. Maar Frankrijk, wat doet Frankrijk? Na de zware klappen die de kleine, eerzame renteniers in Frankrijk gekregen hebben door het waardeloos worden der sterk onder hen verspreide Russische papieren, na de zware belastingen door hen opgebracht tijdens den oorlog, zien de arme Franschen niets van al de gouden bergen, die van Duitschland zouden komen.

Briand werd nu juist niet vriendelijk ontvangen te Parijs bij zijn terugkomst uit Washington. Handig wist hij te verkrijgen, dat men de beleefdheid zou hebben de Conferentie eerst uit te laten praten, om daarna den Premier te interpeleeren over zijn optreden en houding te Washington. Komt tijd, komt raad. Wie weet wat er allemaal nog beslist wordt ten voordeele van Frankrijk.

FRANKRIJK.

Rede van Jonnart.

De betrekkingen met 't Vaticaan.

De heer Jonnart, Fransch gezant bij den H. Stoel, die een der invloedrijkste leden van de republikeinsche democratische en sociale partij is, de sterkste groep van kamer en senaat, heeft weer een zeer belangrijke rede gehouden in het bestuur der partij, dat bijeenkomt om den datum voor het a.s. congres vast te stellen.

Jonnart heeft in de eerste plaats antwoord gegeven op de rede van Briand, zich vervolgens keerende tot hen, die bezig zijn het radicaal-socialistische bloc te maken en heeft ten slotte zeer belangrijke verklaringen gedaan ten opzichte van de verhouding van kerk en staat.

Hij zeide, dat zijn partij voorstander is van een breede republikeinsche unie, maar dat men slechts te doen wil hebben met ernstige republikeinen en dat men niet alleen buiten wenscht te sluiten de tegenstanders van het republikeinsche stelsel, maar ook zij, die slechts de republiek accepteeren met de lippen en haar slechts aanvaarden in naam, doch die van den geest niets willen weten en die het huis willen binnenkomen, om met de meubels te kunnen verhuizen, om de toepassing van de republikeinsche wetgeving te dwarsboomen en te verlammen. Aan die republikeinsche wetgeving is de partij ten zeerste gehecht.

De leekenwetgeving is krachtig verdedigd, zoowel bij de verkiezingscampagne als in het parlement en de partij kan dan ook niet toestaan, dat anderen zich opwerpen als bezitters van het monopolie van leekenschap. Hij had hiermede rechtstreeks Painlevé en Herriot op het oog. Hij legde opnieuw de belofte van trouw af jegens Jules Ferry en Gambetta en verklaarde, dat de republikeinsch-democraten en de sociale partij niet willen weten van de etatisme, de staatsalmacht, die volkomen in strijd is met de beginselen van de revolutie en nog veel minder wil hij een compromis met de apostelen van den dictatuur van het proletariaat.

Vervolgens sprak hij over het herstel van de betrekkingen met het Vaticaan. Hij wees er op, dat op het oogenblik het krijgspaard van de radicalen en socialisten vooral is de hervatting der betrekkingen met het Vaticaan. En Jonnart, die het toch weten kan, veklaarde: „Ik ben nooit meer overtuigd geweest dan sinds ik te Rome ben, van de noodzakelijkheid van Frankrijk's vertegenwoordiging ten Vaticane. Het Vaticaan is een merkwaardige observator en daar, waar de naties zijn, moeten wij ook zijn. Bijna alle naties zijn bij den Paus vertegenwoordigd, of wij willen of niet, en welke onze religieuze of filosofische overtuiging zij, wij zijn verplicht te rekennen, dat daar een moreele macht berust, een der grootste die op den op de wereld bestaan.

Er zijn voor ons o.a. te veel belangen in het uiterste Oosten en in Afrika. Die belangen zouden onherstelbaar gecompromiteerd worden, zoo wij nog langer te Rome afwezig waren geweest. Gij begrijpt zeer goed, dat ik niet die delicate en zware taak op mij zou hebben genomen, zoo ik niet van het eerste oogenblik van mijn zending te Rome af had kunnen verkrijgen, dat de hervatting der diplomatieke betrekkingen geen wijziging zou brengen in de binnenlandsche politiek van Frankrijk en dat er niet zou worden geraakt, noch aan de scheidingswetten, noch aan de leekenwetgeving.

Waar dat zoo is, wat is er dan voor de regeering om zich op het punt van godsdienst uit te spreken? Voor de buitenlandsche politieke belangen heeft men met Rome de betrekkingen weer aangeknoopt, maar men kan gerust zeggen, dat de republikeinsche wetgeving boven alle aantasting verheven staat en dat er geen enkele republikeinsche wet is, waarover men zich op het oogenblik heeft te verontrusten."

Sprekende over de congregaties zeide Jonnart: „Men maakt daar op het oogenblik veel leven over. Laat ons zoo duidelijk mogelijk zeggen waar het op staat. Men weet wat er gebeurd is. Sinds de mobilisatie en tengevolge van een circulaire van de regeering, waarbij de toepassing van de wetten san 1901 en 1904 op de congregatie werd opgeschort, hebben verschillende Congregaties, die het land hebben verlaten, kunnen terugkeeren en zij hebben zich in dienst gesteld, hetzij in leekendienst, hetzij bij den verplegingsdienst, waar zij geheel hun plicht hebben gedaan. Men moet hun den lof geven. Sinds het einde van den oorlog is er geen enkele maatregel getroffen om te trachten de circulaire terug te nemen.

Waar nu die kwestie is opgeworpen, daar is het van belang elk misverstand en elken twijfel op te heffen. Men moet zoowel de republikeinsche partij gerust stellen als de congregaties. Allen weten waaraan zij zich te houden hebben, welke de rechten en plichten zijn van de regeering.

Jonnart verklaarde dan, dat er geen sprake van kon zijn, dat de congregaties wèer toestemming zouden krijgen in Frankrijk de school te heropenen en dat men bij haar niet een verwachting moet wekken, die een illusie zou blijken."

Wij hebben hierboven de rede weergegeven van een der politieke leiders van de republikeinsche entente, de grootste partij in het parlement, de meerderheidspartij, wier politieke leider tevens de gezant is van Frankrijk bij de H. Stoel.

Het mag zeker niet als gewaagd worden beschouwd te veronderstellen, dat de heer Jonnart over de zoo netelige kwesties o. a. die, welke hij heeft aangeroerd in zijn polithieken kring, moeilijk andere meening kon verkondigen dan die, welke het gouvernement hem te Rome doet voordragen. Te meer, waar de heer Jonnart niet zoozeer een beroeps-gezant is, die die langs administratieven weg zijn hoogen post heeft bereikt, doch heel goed zelf leider van het Kabinet en men zou wel kunnen zeggen bewoner van het Elysée kon zijn geweest.

Voor beide immers is hij aangezocht geweest.

Geheel zijn positie waarborgt, dat, waar hij op een gegeven oogenblik zich in een discussie werpt, die de gemoederen beroert, — en niet altijd in den besten zin, — terwijl het voor den hand liggend is, dat het gouvernement, om welks houding de heele discussie draait, zich nog moeilijk kan uitspreken zonder de zaken op de spits te drijven .... hetgeen hij zegt meer is dan een persoonlijke meening. Wij hebben sterk den indruk, dat Jonnart, zij het dan ook in edelen zin, spreekbuis is geweest.

In zooverre hij nu sprak over het nationale blok en de politiek van de republikeinsche entente in de kamer ten aanzien van de economische en sociale vragen van den dag, doet het er weinig toe, wat er achter het discours zit. Maar, waar hij ook gesproken heeft van wat het republikeinsch program, — en Jonnart kan hier niet anders bedoelen dan de identificatie met het nationale blok en zelfs het regeeringsprogram, — op het stuk van de leekenwetgeving heeft los te laten of vast te houden, daar trekt zijn woord ongemeen de aandacht.

Men weet 't vraagstuk van de anti-clericale politiek is weer op het tapijt. Niet dat van Katholieke zijde de zoo hoogst gematigde minimumeischen met meer dan een maar bescheiden geluid worden herhaald, niet dat van den kant van de regeering eens een stap verder wordt gedaan dan de zoo gunstig gebleken hervatting der diplomatieke betrekking, neen het is weer de aloude strijdwijze van al wat radicaal, socialist of communist is, om het land te verontrusten over het feit, dat men van boven af eenige verdraagzaamheid zou betoonen jegens priesters en kloosterlingen, die zich op het slagveld met roem hebben overdekt, doch die thans zich weer verstoutmoedigen het kruisteeken te dragen.

Onmiddelijk na het uitbreken van den oorlog, de heer Jonnart heeft het herhaald, werd voor de kloosterorden weer de mogelijkheid geopend Frankrijk hun taak van naastenliefde of van patriotisme te volbrengen. Na dien zijn de daartoe genomen beschikkingen nimmer ingetrokken, mochten de bannelingen oogluikend blijven. Het feit, dat nu sommigen hunner getracht hebben niet dakloos te blijven en eenige onroerend goed te bezitten, heeft het nog altijd Combistische links zoodanig van de wijs gebracht, dat het niet op de gewone wijze stormloopt tegen het huidig bewind, doch zoodanig weeklaagt over het „religieus gevaar", dat het aan het land wil doen gelooven, dat de republiek slechts gered kan worden door wederinvoering der Combistische blokpolitiek, door de vervanging van het nationaal blok door een meerderheidsblok van anti-kerkelijke formatie. En, waar vooral op dit stuk er altijd kans is, dat er zelfs gematigde vrijzinnigen van zulke noodkreten kippenvel krijgen, daar verwondert het ons niet, dan men ook van rechts den heer Jonnart dank weet de puntjes op de i te hebben gezet. De rechterzijde ziet er geen nut in met hare recht matige eischen op die lawaaierige wijze voor den dag te komen, welke maar koren op den molen zou zijn van de radicaalsocialistische onverdraagzaamheid en dat is, zooals de „Croix" zegt: „Niet op één dag hebben de vijanden van de Kerk tegen haar hunne uitzonderings-wetgeving klaargespeeld, en het is evenmin in één dag, dat wij die uitzonderingswetgeving zullen kunnen vervangen door die breede vrijheid, welke ons geweten opvordert en welke de republiek ons verschuldigd is, zoo zij getrouw wil zijn aan hare beginselen."

Het belang van de rede van den heer Jonnart zit in de gelukkige uitdrukkingen, die hij heeft weten te vinden om de overtuiging te vestigen, dat het weder aanknoopen met Rome goede uitkomst heeft en meer nog, hierin, dat hij ten aanzien van de congregaties in een toon spreekt, die allerminst de onze is, maar die toch voor gematigd onder de vrijzinnigen voldoende inheeft zich niet van de wijs te laten brengen door het opjagen van den opvolgers van Combes, Painlevé, Herriot, de socialisten, de Caliautisten en heel de moeilijk uiteen te houden anti-godsdienstige bent.

De heer Jonnart heeft nog eens uitdrukkelijk gezegd, dat het voor de religieuzen niet mogelijk is in Frankrijk scholen te leiden. Dit kan hij alleen gezegd hebben tegen de vrijzinnigen om hen gerust te stellen, want de Katholieken hebben nergens blijk gegeven te vergeten, hoe vrijheids-beperkend de wetgeving op dat punt is. In dat gedeelte van zijn rede zit echter het vraagstuk niet, dat aan de orde is. Waar het om gaat is, de kwestie, of de congregaties kunnen blijven. Daarover heeft de heer Jonnart dingen gezegd, die den Katholieken pijnlijk in de ooren klinken doch die niettemin van een goede gezindheid blijk geven. De heer Jonnart wees er op, dat tal van religieuse orden op het gebied van naastenliefde, van verpleging en op het terrein der zending ontzaggelijke diensten bewijzen niet alleen aan de Kerk maar ook aan Frankrijk. En hij heeft er aan toegevoegd, dat het niet aangaat hen langer in het onzekere te laten of zij blijven kunnen of niet.

De wet maakt het mogelijk aan congregaties op bepaalde gronden het verblijf mogelijk te maken. Nu zijn de Katholieken het natuurlijk absoluut niet eens en zij kennen noch aan Jonnart noch aan diens partij of aan een regeeringsmeerderheid de mogelijkheid toe onderscheid te maken tusschen de verschillende congregaties. Maar als Jonnart in een toespraak als partijleider tot zijn partij, die voor de regeering de voornaamste schraag is, alle welwillend inroept bij het onderzoek van eventueele aanvragen, dan zouden de Katholieken in Frankrijk zeker niet achter willen blijven in het zich verheugen over een dergelijke pacificatiepoging. Vandaar dat een rede met welks inhoud moeilijk in te stemmen is, toch een uitstekenden indruk kan maken door haar bedoeling.

EEN BEKEERD ADMIRAAL.

Voorbeeldige Geloofsijver.

De bekende admiraal Benson, voorzitter van de Amerikaansche Shipping Board, is, naar wij in de Irish Catholic lezen, een bekeerling, die door zijn ijvere actie op Katholiek gebied aan menigen Katholiek van origine ten voorbeeld kan worden gesteld.

Hij voert in het bijzonder een intensieve propaganda voor den „Nationalen raad van Katholieke mannen".

Onlangs hield hij een rede, waarin hij de zoogenaamde „Katholieken-van-naam" hekelde en een vurig pleidooi hield voor het toetreden tot bovengenoemde vereeniging.

Ieder Katholiek in de St. Paul's parochie te Washington moest zich volgens den admiraal bij zijne parochiale afdeeling dier vereeniging aansluiten. Hij zou het voorzitterschap dezer organisatie alleen aanvaarden en blijven bekleeden op voorwaarde, dat iedere man in de parochie lid werd.

Hier volgen woordelijk zijn uitlatingen:

„Ik heb heel wat bezigheden" zoo zeide de admiraal, „en ik heb juist een moeilijk werk op te knappen, maar ik zal ook in dit geval gaarne werken, als anderen willen meewerken.

Tenzij de mannen der St. Paul's parochie als één aaneengesloten groep tot de organisatie van den Nationalen raad van Katholieke mannen toetreden, zal ik de parochie verlaten".

„Ik ben een bekeerling", zoo vervolgde de admiraal; „ik ben niet altijd Katholiek geweest. Maar sinds ik in de Kerk ben opgenomen, is het steeds mijn meening geweest, dat een der grootste belemmering voor het werk der Kerk de zoogenaamde „naam-Katholieken" zijn.

Wij moeten die naam-Katholieken er toe brengen iets anders te bezitten dan een geloof zonder daden. Wij moeten hen ijverig en actief maken tot steun van Gods Kerk. De Nationale raad van Katholieke mannen biedt daartoe de gelegenheid en de middelen om God en het land te dienen.

Ieder Katholiek man heeft de verplichting om dezen dienst op zich te nemen, en ik hoop elken man in de St.Paul's parochie zijn volledigen plicht te zien doen".